

Список використаної літератури:

1. Звітність. Судова статистика. // Офіційний веб-портал Судова влада України. — Електронний ресурс: Режим доступу // http://court.gov.ua/sudova_statystyka/
2. Україна більше не хоче бути злісним неплатником за рішеннями ЄСПЛ — Електронний ресурс: Режим доступу//<http://www.dw.com/uk/%D1%83%..a-37531322>
3. Гаранина М.И. Система преступленийпротивправосудия: (формирование и развитие): автореф. дис... канд.юрид. наук / М.И. Гаранина. — М., 1995 — 21 с.
4. Ухвала Колегії суддів судової палати у кримінальних справах ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20.12.2011 року — Електронний ресурс: Режим доступу // Єдиний державний реєстр судових рішень України // www.reyestr.court.gov.ua
5. Особливості розгляду Європейським судом справ щодо невиконання судових рішень — Електронний ресурс: Режим доступу // <http://www.i-law.kiev.ua/>

НИКОЛАЄНКО Т. Б.

Національна академія державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького,
докторант, кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО НОРМАТИВНОЇ УЗГОДЖЕНОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОЗБАВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЗВАННЯ ЯК ВИДУ ПОКАРАННЯ ТА ДИСЦИПЛІНАРНОГО СТЯГНЕННЯ

Згідно чинного законодавства врегулювання позбавлення військового звання визначено нормами Кримінального кодексу України та положеннями Дисциплінарного статуту Збройних Сил України в порядку накладення дисциплінарного стягнення. З врахуванням характеру та обставин вчиненого діяння, заподіяних наслідків, попередньої поведінки особи військовослужбовця, тривалості перебування його на військовій службі, рівню знань про порядок служби, проведена його нормативна диференціація з індивідуалізацією притягнення особи до відповідальності Але не все так однозначно.

За положеннями у сфері регулювання правових відносин щодо порядку проходження військової служби, у разі невиконання (неналежного виконання) військовослужбовцем своїх службових обов'язків, порушення ним військової дисципліни або громадського порядку командир в межах своєї компетенції може накласти на останнього дисциплінарне стягнення у виді позбавлення особи військового звання [1, ст. 45;

2, ст. 76; 3, ст. 26]. Військовослужбовець (за виключенням військовослужбовця строкової служби) у такому випадку зазнає подвійності негативного впливу у виді: позбавлення військового звання та звільнення з військової служби. Якщо стосовно першого, законодавцем встановлена необхідність врахування обставин вчиненого діяння, особи винного, його характеристики як військовослужбовця для їх настання, то щодо звільнення з військової служби — запроваджена автоматичність застосування. Тобто звільнення виступає наслідком накладення стягнення, а не результатом діяльності особи, її поведінки та здатності в подальшому виконувати свої службові обов'язки. Хоча в той самий час не можна однозначно стверджувати, що при позбавленні військового звання в дисциплінарному порядку немає підстав (необхідності) для звільнення особи з військової служби. В будь-якому випадку таке застосування повинно бути обґрунтованим, нормативно визначеним. З реалізацією його і з позбавленням військового звання необхідно встановити коло порушень, за які можливе таке накладення, з врахуванням характеру, виду та обставин вчиненого діяння, характеристики особи винного, його відношення до військової служби, окресленням доцільності перебування на військовій службі. У разі відсутності необхідності щодо останньої (перебувати на військовій службі) військовослужбовець підлягатиме звільненню. При позитивному вирішенні питання, останній для забезпечення виконання ним службових обов'язків у військовому званні «солдат» та досягнення виховної мети стягнення повинен бути переведений на іншу відповідну посаду. По спливі певного строку (6 місяців, 1 рік) та доведенні своєю поведінкою здатності на належному рівні заміщати відповідні посади, високим рівнем військової дисциплінованості, досягнення мети накладеного стягнення, може претендувати на присвоєння чи поновлення їй військового звання в порядку заохочення. При цьому індивідуальний підхід та врахування досягнення виховної мети залишатимуться першочерговими компонентними.

Аналогічність позиції стосується і випадків позбавлення військового звання за рішенням суду. Згідно ст. 54 Кримінального кодексу України, особа військовослужбовця, яка засуджена за тяжких чи особливо тяжкий злочин може бути позбавлена військового звання [4]. Як і при позбавленні військового звання у дисциплінарному порядку, засуджена особа за вчинення *одного* діяння підлягає *множинності* негативних наслідків: втрачає військове звання; виключається зі списків особового складу військової частини; звільняється з військової служби (або розривають і з нею контракт) та виключається з військового обліку (у разі призначення їй основного покарання у виді позбавлення волі).

За такої ситуації, з одного боку, законодавцем, з врахуванням особливостей правового статусу військовослужбовця, визначена виключність його застосування, настання негативних наслідків, пов'язаних з цим; з іншого, — втрачена будь-яка специфічність правової оцінки особистісних аспектів характеристики винного, з врахуванням його

відношення до виконання службових обов'язків, військової служби, відданості Військовій присязі, та подальшого перебування його на військовій службі. Автоматичність застосування звільнення останнього з військової служби припускається виправданим бажанням законодавця позбутися особи, яка порушити закон у завуальованій формі невстановленого регулювання кримінального покарання (з обов'язковим його виконанням). Засуджена особа при цьому зазнає погіршення свого правового становища правами командира (за його наказом виключається зі списків особового складу) та військового комісара (знімається з військового обліку громадян, у разі призначення основного покарання у виді позбавлення волі), що жодним чином не визначені а ні у вироці суду, а ні нормативними положеннями у сфері регулювання кримінально-виконавчих відносин.

Для економії репресивності кари, досягнення більшого виховного впливу від покарання у виді позбавлення військового звання необхідно чітко визначити ймовірність звільнення особи з військової служби чи обов'язкість її застосування, з наступним усуненням чи без такої особи від подальшого проходження військової служби в майбутньому, за відповідні злочини.

Позбавлення особи права перебування на військовій службі обов'язково повинно виходити з норм кримінального законодавства, де доцільність перебування на службі визначатиметься після ретельного вивчення особи винного. Попередня діяльність з місця служби, рівень професійних та ділових якостей, наявність заслуг перед державою, нагород, нагальність перебуванні на службі як фахівця, з врахуванням ступеня тяжкості вчиненого діяння, його виду, форми вини, виду призначеного основного покарання, незаконність використання ним становища для досягнення злочинного наміру з його впливом на авторитет військової служби повинні бути пріоритетними для прийняття остаточного рішення.

Список використаної літератури:

1. Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 № 551-XIV // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/551-14> (дата звернення 16.04.2017).
2. Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: указ Президента України від 10.12.2008 р. № 1153/2008 р. // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008/paran333#n333> (дата звернення 16.04.2017).
3. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2232-12/print1448440898172359> (дата звернення 16.04.2017).

4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 15.04.2017).

ГУРТОВЕНКО О. Л.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент

ПРИНЦИП І МЕТОД ЗБАЛАНСОВАНOSTІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

В Україні розмір компенсації за незаконне «добування, знищення або пошкодження» бурого ведмеда становить 130000 гривень, а за умисне вбивство людини суди часто зобов'язують особу сплатити відшкодування моральної шкоди в меншому розмірі. В соціумі мається величезна кількість таких дисбалансів. Це стосується і кримінального права України. Так, неодноразово пропонувалося передбачити за корупційні злочини покарання, яке виявилось би суворішим, ніж покарання, передбачене для серійного вбивці. Наукова реакція на викладене полягає в пропозиціях дотримуватися збалансованого підходу в кримінальному праві. У вітчизняній науці кримінального права, узагальнено кажучи, мова йде, зокрема, про таке: гармонізація, сталий розвиток кримінального права, баланси між узагальненням і конкретизацією, імперативним і диспозитивним началами, побутовою, компетентною і професійною правосвідомістю, глобалізацією і локалізмом, доцентровими і відцентровими явищами в сфері кримінального права (Є. Л. Стрельцов, В. О. Туляков, О. В. Козаченко, Н. А. Орловська та ін.). Крім того, на рівні ООН було проголошено концепцію триваючого (усталеного) розвитку соціуму, яка ґрунтується на оптимальному співвідношенні між різними сферами, зокрема, економічним розвитком, соціальним прогресом та відповідальністю за довкілля, що необхідно брати до уваги при створенні, тлумаченні і реалізації положень кримінального права.

Викладене засвідчує, що існує потреба розробки і втілення в життя балансології, юридичної балансології, кримінально-правової балансології (які слід вважати науками), зокрема, принципу і методу збалансованості кримінального права. Було би непродуктивним визначати зазначені принцип і метод через поняття «гармонізація», «оптимізація», «нормалізація» і т. ін. (неправильно визначати слова через дуже схожі на них за значенням слова). Як, видається, вдалим з позицій співвідношення між загальним та конкретним є таке визначення: принцип і метод збалансованості кримінального права — це принцип і метод необхідності і достатності кримінально-правових сутностей.